

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. **Uredništvo in upravnštvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša).** — Naročnina za celo leto K 4—, za pol leta K 2—, za četrt leta K 1—. Za vse druge države in Ameriko K 5:60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Save“ v Kranju. Inserate, naročnino, reklamacije pa na upravnštvo „Save“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimini dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštne proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrstna za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzovaji: „Save“, Kranj.

Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Naša bodočnost.

Ob koncu druge balkanske vojne je sprejel romunski kralj Karol čestitke evropskega vladarja. Nemški cesar Viljem se mu je v iskrenih besedah zahvalil za njegova prizadevanja tekom mirovnih pogajanj. Tudi ruski zunanjji minister Sazonov je poslal prisrčno brzojavko, samo grof Leopold Berchtold je molčal ves teden in je šele v torek pooblastil našega poslanika pri zaveznicu Romuniji, kneza Fürstenberga, naj čestita ministerskemu predsedniku Majorescu. Vsi evropski narodi se odkritosrčno veselijo, le na Dunaju mrmrajo in zavljajo. Avstro-Ogrska stoji na stališču revizije mirovne pogodbe in misli, da so balkanski narodi nerazsodne mase, ki še vedno potrebujejo strogega učitelja in vodnika. To naziranje mora zbuditi v jugoslovanskih državah odločen odpor. Pri tem so naši vodilni krogi v popolnem nasprotju z javnim mnenjem v Avstriji; vse prebivalstvo nestrpo pričakuje, da se razvijejo na Balkanu zopet normalne razmere, zveza avstrijskih industrijalcev je te dni v dunajskih listih v posebni izjavi resno opozarjala zunanjega ministra, naj opusti svoje dosedanje agresivno stališče in naj čimpreje ustvari ugodne gospodarske odnose z balkanskimi narodi. S tem mu je javno izrekla svojo nezaupnico, ker je ravno vsled njegove zahteve po reviziji nastala nevarnost novih zapletljajev med velesilami.

Nenaravno bi bilo, ako bi topovi grmeli dalje, kajti uničena je velikanska množica delavskih moči in gospodarskih dobrin, in le čuditi se moramo, da so jugoslovanske države kljub prijateljstvu v Parizu toliko časa mogle nositi strašno vojno breme. V tem velevažnem trenotku mora vsak skrben narodni gospodar osredotočiti svojo pozornost na nov balkanski trg in se mora vprašati, kakšen bo v doglednem času naš gospodarski položaj pri Jugoslovenih. Perspektive, ki se odpirajo avstro-ogrski industriji in trgovini, niso nikakor ugodne. Naša politika formalno zastopa stališče: Balkan balkanskim narodom in trdi v isti sapi, da gotove balkanske države nimajo pravice do svobodnega razvoja. Vsled tega je naša najbližja sosedna, Srbija, naša načelna sovražnica. Že pred

nekaj meseci smo čitali v časopisih, da srbski trgovski krogi grozijo avstrijskim tovarnam z bojkotom. Na Dunaju so se silno jezili in so očitali Srbom črno nehvaležnost, češ, da je ravno avstrijski trg dovolil srbskim tvrdkam največ ugodnosti. Mislimo, da Srbija ni mogla ravnati drugače, da je vsled našega obnašanja postala njena življenska naloga, doseči popolno neodvisnost od naše monarhije v vsakem, posebno v gospodarskem oziru. Ako bodo v doglednem času nemški in laški trgovci zavzeli srbski trg, je to naravna posledica naših zmot. In nobena tajnost ni več, da se je naše razmerje z Bolgarsko in Romunijo znatno ohladilo, kar tudi ne bo ostalo brez posledic na denarnem trgu.

Nemčija nas v tem oziru visoko nadkrijuje. Medtem, ko se mi borimo za politične fantome, stoji naša zavezница previdno v ozadju; naše po večini prenagljene diplomatske korake samo navidezno podpira, namreč na tako trezen in, lahko rečemo, boječ način, da se ne more zameriti nikjer. Ko se je lani povrnil srbski kralj z balkanskega bojišča v Belgrad, je bilo vse mesto okrašeno, samo na avstrijskem poslaništvu ni bilo zastave. Bilo je to takrat, ko je naš zastopnik v Prizrenu trpel peklenke muke. Nemški poslanik je nazunaj podpiral naše stališče in ni razobesil zastave. A da tudi na srbski strani ni bilo zamere, je naenkrat zaviralna z nemškega konzulata velika zastava. To dejstvo je napravilo na trgovske kroge v Belgradu ugoden utis. Lahko trdimo, da je Nemčija z gospodarskega stališča jako zadovoljna z našimi političnimi porazi; kjerkoli nas potisnejo v ozadje, stopi nemška industrija na površje in priporoča svoje blago. Srbski bojkot sicer ni bil javno proglašen, a to ne izpreminja prav nič našega obupnega položaja, sedaj vemo, kakšno razpoloženje vlada pri našem sosedu, ki se je naveličal venomer poslušati nesramne žalitve.

Nedvomno je, da bodo potrebščine balkanskih narodov po vojski nerazmerno visoke. Treba si bo nabaviti vsakovrstnih gospodarskih dobrin, ki jih je vojska uničila. Zidali bodo ceste in železnice, a tudi druge inozemske industrije bodo imele tako ugodno stališče. Tuji si bodo polnili žepe, kajti

trajalo bo pač še dolgo, predno si balkanske države ustvarijo samostojno produkcijo.

Toda avstrijski tovarnarji in trgovci ne bodo imeli od tega velikanskega gospodarskega razvoja Jugoslovanov skoro nobenega dobička. To že zdaj lahko vidimo na nekaterih dejstvih. Srbija je načrila veliko število lokomotiv v dveh tovarnah na Nemškem. In naša lokomotivna industrija tarna že par let, da nima dela. Belgijski in severnonemški kapitalisti bodo sezidali v Belgradu veliko tovarno usnja. Francoska tyrdka Schneider-Creuzot, ki lije topove, se bo naselila v Kragujevcu.

Naravnost osupniti pa nas mora ustanovitev Bavarskega Lloyda. Dosedaj je bila paroplovba na Dunavu v rokah avstrijskih družb; pred kratkim pa so osnovale nemške banke in petrolejske družbe paroplovno družbo Bavarski Lloyd, s sedežem v Monakovem in z akcijskim kapitalom štirih milijonov mark. Kot poročajo dunajski listi, je neposredni vzrok te ustanovitve boj za nemški petrolejski trg. Družba Standard Oil Company hoče namreč na vsak način osvojiti svetovni trg, da bi potem lahko poljudno izžemala odjemalce. Nemci pa so ustanovili konkurenčno podjetje, ki z državno pomočjo prav uspešno tekmuje z Amerikanci. Potrebni petrolej uvažajo z Romunskega na ladjah Bavarskega Lloyda. Pri tem konkretnem slučaju lahko občudujemo prebrisost nemške industrije, ki dobro ve, da smo na Balkanu postali skoro nemogoči, in ki takoj porabi ugodno priliko in napove avstrijskim podjetjem konkurenčni boj; kajti imenovani parniki bodo pač vozili v Nemčijo romunski petrolej, na obratni poti pa ne bodo prazni, ampak bodo izvažali vsakovrstne izdelke nemških tovarn in bodo z njimi preplavljeni balkanski trg.

Vzrok našemu nazadovanju je ne samo naša zunanja politika, ki živi od danes do jutri in nima nobenih velikopoteznih idej, ampak tudi agrarna, imperialistična strahovlada, ki je sedaj v Avstriji na krmilu. Vitez Hohenblum vodi avstrijske narode po agrarnih kolovozih v boljšo bodočnost. Vsakdo se z brdkostjo v srcu spominja časov, ko je celo avstrijski trgovinski minister Weiskirchner, sedanji dunajski župan, prodajal trgovske interese agrarcem na ljubo. Taka politika bi bila morda upravičena,

zmanjkalo; pa miglja lučica in brli, dokler ne ugasne. Črna postava, ki je postala noči enaka, ostane na svojem mestu, in gleda srepo v strop, kjer se igra žarek, čisto ozek in kratek, ki se je prikradel bogve odkod.

„Žarek in jaz; in jaz in žarek, pa nihče drug! Oj, te sanje, te rajske sanje! Domovina in v tisti domovini je vrt z rožami posut in s trnjem ograjen. Nad vrtom je okno in od okna visi rdeč, duhteč nagelj. Pri tistem oknu je obraz ljubice, ljubice nezveste, ki je v svoji nezvestobi še enkrat, ne, stokrat lepša. — In očesa ima ljubica, kot oglja žareče in rdeča ustna ima, tako rdeča, kot bi bila s srčno krvjo napojena, a sladka so kot med. Pri oknu stoji in se ozira po fantih, fantje jo po просijo za nageljne rdeče, ona se jim pa glasno smeje. Ona je lepa, ona kruta in piše rada iz čaše srčnih bolečin in takrat se ji ustna zazibljejo v sladak smeh, da beli zobje, kot ješprečki pokukajo iz belih ust. Rekel sem ji, da jo imam rad in ona je dejala, da nisem napačen fant — pa sem šel poln upov v tujino in živel življenje anahoretsko, češ, da je vsako veselje pregrešek zoper zvesto ljubico, ki žaluje v domovini. Ha, ha . . . In prišel sem zopet in zopet jo videl, a ona je obračala svoja ušesa proč od mene in ustna so se ji jezno našobnila. Zvestoba ženska je penast mehurček, lepo pobaran je in v solncu se lesketajoč; poči pa ob lahnem vetrču.“

Dolg vzdih napolni ozko ozračje in se zgubi

skozi okno v temno, brezčutno noč. Tam v ozadju se vzdiga črna senca in polglasna

„Ljubica moja — — —“

pohiti v nočne temine. Potem je tiho. Bron oznani drugo jutranjo uro. Po ozkem kabinetu plove duh iz domovine in šepeta priovedke o zvestobi, ki spada med staroveško šaro. Tam v kotu nekdo lahno diha in le včasih prekine vzdih enakomerno vrskavanje zraka. On spi . . . Tam daleč v domovini pod oknom, z nageljni in rožmarinom okrašenem pa hodi bledi mladenič s širokokrajim, zaprašenim, klobukom in za nageljni je lepi obraz, ki v posmehu kaže bele zobe, kot ješprečke posjane.

Vse je tako čudno lepo, tako vabljivo. Tam izza domačega gozda z bukvami porašenega, zardonji ubrano petje:

„Ljubica moja — — —“

Obrazek na oknu, tako visokem, da ga ne doseže nobena lojtrica, se razsolzi in lepa ljubica pogleda še enkrat blega ljubčka in zgne za načeljni, ki so naenkrat oveneli in žalostno povešajo suhe cvetove. On je žalosten, zgrudi se . . . ne vidi nič, ne sliši nič.

Naenkrat ga nevidna moč potipuje po ramih.

„Dobro jutro, gospod, kavo sem prinesla,“ potihoma izgovori starikav glas stare gospodinje. On si zmane oči in pogleda okrog. Zasmeje se in popije napol mrzlo kavo.

ako bi bila živinoreja v Avstriji tako razvita, kot je drugje. A ker to ni res in je uvoz živine in živil neobhodno potreben, in sicer v mnogo večji meri, kot ga dovoljujejo naše trgovinske pogodbe, škodujemo sami sebi, predvsem z nepotrebno draginjo in ne manj s tem, da vsled uvoznih prepovedi odbijamo svoje južne sosedje, v prvi vrsti Srbijo, ki pa ni več vezana na nas, ker je dobila v Italiji važen trg za izvoz svoje živine, in se nam sedaj smeje v pest.

Zadnji čas je, da pridejo merodajni krogi na Dunaju do prepričanja, da je sedanja smer naše zunanje in trgovinske politike popolnoma zgrešena. Vsak odkritosrčen priatelj našega gospodarskega razvoja mora s skrbjo gledati v bodočnost.

Nekaj misli in predlogov k izobraževalnim tečajem.

Na predlog g. prof. Maksa Pirnata je občinski odbor kranjski v svoji seji dne 11. julija sklenil letosnjeno jesen prirediti izobraževalne tečaje.

Čast predlagatelju in slava res naprednemu občinskemu odboru za soglasni sprejem predloga!

Mislil in pričakoval sem, da se bo kdo zglasil in povedal svoje mnenje o namenih in ciljih teh tečajev, nakar se bi vnela zanimiva in poučna anketa, iz rezultatov katere bi nastal blagonosen sad vsej mladini kranjski.

Žalibog se menda zadeva smatra quantité negligeable, dasi je velikega pomena za ves naš naraščaj, v kolikor mu ni dana prilika posvetiti se višnjemu študiju.

Ne bom govoril o ljudskih univerzah — to bi bilo preveč — ne o zimskih šolah, to bi bilo premalo in ne prikrojeno našim razmeram, povdarjati hočem le, da so ti izobraževalni tečaji po mojem mnenju samo zasnutek k bodoči meščansko-trgovski šoli.

Ne morem se spuščati podrobnejše v načrt, ki ga pripravlja ad hoc sestavljen odsek treh navdušenih mož — tudi mi ni znan. Uverjen sem le, da tečaji kot taki, torej samozimski pouk brez sistematičnega nadaljevanja in napredovanja v drugih letnih časih ne morejo obstati, vem tudi, da gre imenovan odsek sistematično k ustanovitvi zgoraj označenega cilja. Sicer bi to bilo samo Sizifovo delo. Seveda — festina lente. Brezvoma torej — gre se za omenjeni cilj, h kateremu nas silijo tudi razmaz.

Tudi Slovenci imamo žensko vprašanje!

Žalostno, pa resnično je, da naše meščanske in uradniške hčere z doma ne morejo biti preskrbljene za celo življenje, kakor je tudi faktum, da vsled žalostnih socijalnih neprilik vedno več žensk ne pride do cilja ženstva — materinstva oz. zakona, kjer je mož vsaj po zakonu prisiljen biti reditelj rodbine. Kam torej z dekleti? Da si morajo same iskati krnha, je v teh razmerah jasno, jasno je pa tudi, da izobražene — vsaj v gotovi stroki izvezbane — gospodične dobe lažje službo, nego nevešče.

Pridna so naša slovenska dekleta, vestna in poštena in radi jih jemljejo v službo. Tu pa velja pregovor: Kolikor jezikov znaš, toliko ljudij veljaš — oz. čim več jezikov govorиш, tem dalje ti je svet odprt. Z veseljem sem torej pozdravil dejstvo, da

se bodo v izobraževalnih tečajih poučevale razen slovenščine še nemščina, italijanščina in francoščina. Vrlo dobro! Po mojem prepričanju bi moral vsak izobražen Slovenec, če ne pojmiti, vsaj razumeti, razen nemščine tudi italijanščino. Ne glede na to, da na severu — proti Nemcem — nimamo dosti iskati, da o kakem osvojevanju niti govorani, da smo veseli, če se naše meje preveč ne pomaknejo proti jugu, dočim na Goriškem, v Trstu ter Istri napredujemo, je laščina tudi jezik precej velike države, več ali manj posredovalni jezik cele jadranske obali, razširjen pa tudi na vsem vzhodnem obrežju Sredozemskega in deloma Crnega morja (Odesa), torej se že njim shaja po vsej Levantni, Egiptu, Tripolisu, Tunisu i. t. d. Razen tega je zelo kulturni, lahak in melodičen jezik.

Francoščina ni tako praktična, toda: La france marche à la tête de la civilisation, najkulturnejši jezik je posredovalnik po vsem svetu, zlasti v vseh olikanih slojih ravnotako v Ameriki ali Avstraliji.

Najbolj neprijetno me je dirnilo dejstvo, da med jeziki, ki se bodo poučevali, ni imenovan srbohrvatski. Božje moj! Kak učitelj za ta jezik, cirilico in tiste malenkostne razlike med našim in omenjenim narečjem se bo vendar našel, napake pri naglašanju besed, naglas je pač najtežje — bi pa pravil navzoči rojen Hrvat ali Srb. Pa še nekaj!

Že prej sem omenil, da na severu za našo mladino ne bo bog ve kaj iskati. Krivi so tega predvsem naši trgovci, ki dopisujejo z vsemi strankami izven Kranjske nemški! Vsaj nekaj naših ljudi bi v nasprotnem slučaju lahko našlo mesto. Kranjska je tudi prepnapolnjena, mesta na jugu pa vsaj toliko časa ne pridejo v poštev, dokler ne znajo naši mladi italijanščino in srbohrvaščino. Tam so odprta polja naši podjetni mladini, zlasti zdaj po osvojitvi velikih pokrajin po jugoslovanskih narodih! Slovenci smo znani kot najkulturnejši Jugoslovani, kot ljudje, ki se kar hipno pričimo tujim jezikom, kaj še le sorodnim, in smo ponosni na to! Ni vraka, da bi v par tednih mladina razen naglasa ne znala prav dobro sosednjega narečja. To bi bilo tudi v tem oziru dobro, da bi ne bili še nadalje slovensko govoreči Germani. Saj je sramota za naše mesto, da v nobenem javnem lokalnu in tudi v Čitalnici ne najdeš hrvatskega lista — pač pa vse polno nemških — in hrvatske knjige leže zaprašene v knjižnici. V tem oziru sem imel s škofjeloško knjižnico oz. obiskovalci večje veselje!

V Srbiji, Bolgariji, Črnigori je do 70% analfabetov, — v novoosvojenih krajih niti ne govorimo — pri nas je baš narobe. Evidentno je, da pri pričakovanem in gotovem razvitu obrti, trgovine in poljedelstva, služb ne bodo mogli napolniti s svojimi ljudmi, zlasti očigled ogromnim izgubam v vojski! In kdo pride tu v poštev. Gotovo mi Slovenci, če bomo količaj podjetnih.

Opustitev poučevanja srbohrvaščine je torej usodepolna napaka, ki se mora na vsak način popraviti. Nemci govore o Drang nach Osten, mi pa imejmo Drang nach Südosten, nikoli v Ameriko. Le proti jugu, bolje jugovzhodu, naj stremi naš pogled, pot do boljše bodočnosti pripravljal razen strokovnega študija znanje 10 milijonskega srbohrvatskega jezika. Malenkostni trud nam ne bo žal!

Konec.

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

Dalje.

Znameniti so nagrobni spomeniki te dobe, katerih del — sultanov in emirjev, je zvezan z džamijami, del arabskih svetnikov, šejhov — pa sam zase. Sezidane so te stavbe v obliki nagrobnih kapelic v džamijah in pokrite vedno s kupolo. Kar se mohamedanskih grobov samih tiče, sestoje iz podzemeljskih, obokanih in okrašenih prostorov, v katerih polož v belo bombaževino zavito, z obratom proti Meki obrnjeno truplo na pesek. Omenjeni prostori so tako obširni, da se vanje položi lahko več mrličev, ki so v slučaju različnega spola medsebojno po steni ločeni. Nad obokom je sarkofag s po enim stebričem ob vzglavju in podnožju. Prvi je mnogokrat pokrit s turbanom ali tarbušem (fezom), vanj so vrezani pobožni izreki iz korana, imenje mrličeve ter datuma rojstva in smrti. Grobovi višjih činovnikov, učenjakov in drugih velmož se nahajajo večkrat pod na štirih stebrih se nahajajočem baldahinom. Bogatini imajo zgrajeno okoli grobov cele pristave z vodnjaki, hlevi, prenočišči, stanovanji za oskrbnike i. t. d., tako da izgledajo obširne nekropole pri Kajiri n. pr. Tombeaux das Mamelouks, kakor manjša zase obstoječa, precej obljudena mesta.

Razen svetih stavb je treba omeniti še arabski utrdi in hiš premožnejših meščanov. Prvih se ni mnogo ohranilo, kar pa jih je, so zelo znamenite. Posebno občudovati je dobro ohranjeno cit-

delo v Kajiru, ki je povsem podobna gradovom srednjega veka. Ostale dele te vrste — vrata v mestnem obzidju i. d. so vzorno posnemanje rimskih vzorov.

Cisto orijentalno-muslimanska je razdelitev hiš v dva strogo ločena dela, v prostor za moške (selamluk), navadno v pritličju in stanovanje za ženske (harim) v nadstropjih. Stroge verske zapovedi so prisilile stavbenike, da so zakrivali svetišče domačega življenja nepoklicanim tujim očem. Iz tega izhaja prelomitev vhodnika, ki onemogoča pogled od zunaj v notranje dvore, maloštevilna okna in še ta v visoki legi proti cesti, omreženje oken v nadstropjih, vhod v harim pelje iz posebnega dvorišča ali vsaj iz kakega odležnega oddelka selamluka i. t. d. Sicer pa stoje hiše premožnejših meščanov sredi dvorišč in vrtov in tvorijo središče mnogih gospodarskih poslopij.

Glavni deli sicer zelo priprstega selamlika so: mandara (nekaka vsprijemnica), tahtaboš, nekaj višje nad njim makad, oba z ložnjami in naposled faskije, poletna mramornata dvorana z umetnimi vodopadi i. t. d.

Vobče je pregled arabske hiše radi ozkih ulic, kako težak, naravnost nemogoč pa pogled v notranjost, ker zakrivajo okna in druge odprtine že omenjene mašrebije. Zelo skrit je dostop k bivališču krasotice (harim). Vhod k njemu vodi iz ozadja: stopnice so pokrite s svetlimi portigerami. Po njih se pride v prednjo dvorano harima, zvano kaa, dolg in visok prostor, sestoječ iz treh delov. Srednji zvan durka, v obliki kvadrata, leži kako stopinjo

POLITIČNI PREGLED.

Revizija mirovne pogodbe.

Kakor smo že zadnjič poročali, se je mir med balkanskimi državami definitivno sklenil. Minoli teden je bil mir v Bukareštu tudi podpisani po vseh odsposlancih onih držav, ki so se medsebojno morile. Dočim so tega miru veseli vsi narodi Evrope, v prvi vrsti vojskujoči se sami najbolj, grofu Berchtoldu absolutno ne gre v glavo, da bi bilo to mogče. In oficijozni listi so začeli zopet vptiti in rožljati s sabljo ter se naravnost norčevati iz mirovne pogodbe. Mi, ki imamo razdrapanost in zatiranje narodov v lastni državi na vseh koncih in krajih, absolutno ne moremo priupustiti, da bi bil del makedonskih Bolgarov pri Srbiji, del pa pri Bolgariji. Ta vnetost za blagor naroda, ki nas niti malo ne briga, gre celo tako daleč, da nismo zadovoljni, če se zamerimo Srbom še nekoliko bolj, ne, tudi Grški in Romunski hočemo nasprotovati. Začetkom smo imeli vsaj Rusijo nekoliko na svoji strani. A Sasanov ve, kaj mu je storiti in oficijelo se iz ruske strani že zatrjuje, da odstopi Rusija od svoje zahteve po reviziji. In tako smo zopet enkrat doživeli nesmrtno blamažo. Naš zunanjji urad, kojemu načeluje Berchtold, ima v vsaki zadevi tako nesrečno roko, da je usmiljenja vreden. Logično mišljenje je pri gospodih gori na Ballhausplatzu nekaj nepoznanega. Sedaj smo pogruntali, da Srbji ne smejo dobiti Ištip in Kočane. To pa zavoljo tega, ker bi bili potem premočni napram — Avstriji. Kdo se ne bo smejal temu otročjemu nazirjanju. Srbija je vesela, da ji damo mi mir, ne pa da bi mislila sama začeti vojno z Avstrijo. Saj bi bilo to za Bolgarijo kakor nalašč, ker bi v tem slučaju padla sigurno Srbiji v hrbet. A naj se ves svet smeje aspiracijam grofa Berchtolda, ne spamejte, ga ničesar. — Medtem pa, ko naš zunanjji urad bevska, je veselje na Balkanu popolno. Bolgarska armada je že pričela z demobilizacijo in ostale države ji bodo sledile. In tako je upati, da se po desetmesečnem bratomornem boju zopet povrne mir in blagostanje v kruto prizadete balkanske države.

Pridobitve balkanskih držav.

Po dosedanjem razdelitvi bo dobila Bolgarja v Makedoniji prilično 17.000 kvadratnih kilometrov ozemlja s 410.000 prebivalstva. V Traciji 23.000 kvadratnih kilometrov s 650.000 prebivalci. To bi bilo skupno 40.000 kvadratnih kilometrov z 1.060.000 prebivalci. Ker pa je morala odstopiti Romuniji Dobručo do črte Turtukaj-Balčik z 7.000 kvadratnim kilometrom in kakimi 260.000 prebivalci, ji ostane še vedno 33.000 kvadratnih kilometrov ozemlja z 80.000 prebivalci.

Srbija dobi v Makedoniji kakih 32.000 kvadratnih kilometrov ozemlja z 1.000.000 prebivalci.

Grška dobi otok Kreto, dalje Epir, dele južne Makedonije, Solun, Seres, Drama, Kavalo. To bi bilo kakih 45.000 kvadratnih kilometrov z 1.520.000 prebivalci.

Črna gora dobi del Sandžaka, Novi pazar, Guzinje in Plevno, eventuelno tudi še Ipek in Djakovo, torej 7.000 kvadratnih kilometrov z 230.000 prebivalci.

Turčija pa, ki je imela dosedaj v Evropi kakih 170.000 kvadratnih kilometrov ozemlja z

nižje, nego na desni in levu se nahajajoča livana, katerih širši se smatra pri ceremonijoznih orijentalcih za počastno mesto. Strop durka je višji nego livanski in okrašen s kamarijami, ki kažejo lepo izdelane risbe hiš, cvetličnih loncev, črk i. d. Tla pokriva pisan mramornat, mozaik, ob steni se pa nahajajo etažere za posodo, iz katerih se krečajo gostje. Livani imajo ob stenah divane, na katerih polegajo krasotice, steno pa z omreženimi ložami za pripovedovalke, igralke in zlasti pevke prodrto. Luč in zrak prihajata iz ozkih odprtin, kojih spodnji del je zaprt z mašrebijami, zgornji pa s kamarjami.

Kratko in malo! Kakor nas tudi očara čudovita arabska dekoracijska umetnost, zlasti neprekosljivo rezbanje in nežnolepi okraski (arabeske), vitki minareti in stebriči, tako nezadovoljnega nas pusti pomanjkanje del iz vedno žive narave, iz prevarujočega se življenja, del v katera se vživimo, s katerimi sočustvujemo in sožalujemo; del slikarstva in kiparstva. Vzrok tiči deloma v strogo dobesednem tolmačenju verskih načel, deloma v političnih in socijalnih razmerah. Edino za časa, ko je svobodomiselne „Luna“ (perzijska sekta muslimov) bila odločjujoča (za časa Tulnuidov in fatimovcev) so se slikali portreti in napravljali leseni kipi. Splošno se pa more reči, da v egiptovsko-arabski umetnosti služi kiparstvo in slikarstvo — v kolikor se more o njiju sploh govoriti — le okrašenju sten.

Dalje.

6,000,000 prebivalci, bo obdržala le 20.000 kvadr. kilometrov z 1,400,000 prebivalci.

Tožbo pri državnem sodišču

bodo vložili dosedanji češki deželnici odborniki in njih namestniki radi kršitve njih pravic, ki so zjamčene po ustavni pravici. Vlada je je šla namreč preko deželnega odbora ter imenovala komisariat. Samoobsebi umevno je na ta način neprostovoljno prenehala funkcija deželnih odbornikov. In proti temu se mislijo češki deželnici odborniki pritožiti na državno sodišče. Pritožbo bo izdelal bivši deželni poslanec dr. Vladimir Srb. Dasiravno je pravica in zakon docela na strani pritožnikov, je vendar dvomljivo, da bo pritožba imela kaj uspeha.

Volutve na Finsku.

Po rezultatu volitev na Finsku je v deželnem zboru 90 socijalnih demokratov, 38 starofincev, 29 mladofincev, 25 švedov in 28 agrarcev. Socijalisti so pridobili 4, mladofinci 1, agrarci 2 mandata. Starofinci izgube 5, švedi 1 in krščanski socialci zadnji mandat, ki so ga še imeli.

Triletno službovanje na Francoskem.

Senat je sprejel po končanem navdušenem govoru ministrskega predsednika Barthoua ves zakon glede triletne vojaške službe v Franciji z 254 proti 37 glasovi.

Avgust Bebel.

V Passuggu v kantonu Graubünden je v nekem sanatoriju dne 13. t. m. 73letni Avgust Bebel nedenadno umrl na otrpenju srca. Avgust Bebel je bil gotovo najmarkantnejša oseba v nemški socijalni demokraciji. Rojen je bil kot sin nemškega podčastnika v Kolinu. Kmalu mu je umrl oče in ko je tudi mati zbolela, je moral mladi Avgust in njegov brat skrbeti tudi zanjo. Izučil se je strugarstva ter šel v svet in tako kmalu pojmlj velike naloge, ki še čakajo delavstvo. Neumorno se je izobraževal ter stopil kmalu v javnost. Ferdinand Lassallovo „Odprto pismo“ ga je navdajalo z novimi nazori. Pobjal je povsod Bismarkovo fevdalno politiko in je bil radi „priprave za veleizdajstvo“ obsojen v 2letno ječo. V ječi se je seznanil z „Marxovim kapitalom“ ter preštudiral vse odlične pisatelje, kakor so bili: Mill, Dühring, Carey, La veleye, Lorenz pl. Stein, Bükle, Macchiavelli, Platon in Aristoteles. Še v ječi je bil izvoljen v državni zbor in tam je vedno zastavil vse svoje duševne in govorniške zmožnosti v prospeh delavstva.

Narodno-gospodarstvo.

Mestna hranilnica v Kranju

Konec.

Stanje občinskih posojil koncem leta 1911 461.348 K 29 h, izplačano posojilo v letu 1912 4.000 K — h, skupaj 465.348 K 29 h. Ker so pa različne občine v letu 1912. vrnile 10.320 K 96 h, iznaša stanje občinskih posojil koncem leta 1912. 455.027 K 33 h, to je 8'81% vseh hranilnih vlog.

Stanje menic iznaša koncem 1. 1912. 2.900 K.

Stanje vrednostnih papirjev (efektov) iznašalo je koncem 1. 1911. 806.215 K 20 h in se je tekom leta 1912. znižalo za izžrebane obligacije ter kurzno razliko 61.338 K 40 h, tako da iznaša stanje efektov po kurzu dne 31. decembra 1912. 744.876 K 80 h ali 14'42% hranilnih vlog.

Viktor Gomulicki:

Smrtni greh.

Gospa Cecilija sedi v svojem lepem prijaznem budoarju, pije čokolado in vzdihuje. Težko bi bilo uganiti vzrok njenih vzdihljajev, kajti kdo bi mogel povedati, zakaj vzdihuje mlada, tridesetletna vdova, ki je enaka sveži centifoliji. — Nasproti okusno pogrnjene mize, ki je bila obložena s srebrnino, je visel portret rajnega moža. Ali je pač to vzrok, da se njena bujna prsa dvigajo in upadajo? Velika slika kaže veli obraz moža petdesetih let, ki nosi tesno uniformo z visokim zlatim ovratnikom. Srce vsake žene je uganka — ne bilo bi torej nič čudnega, da se mlada, lepa gospa zaljubi — četudi — blazno — v tako visok ovratnik. Sicer je visel na isti steni še portret, ali bolje rečeno, kot dlan velika slika, raz katere sta gledali na vdovo iz bledega, od temnih kodrov obdanega umetniškega obraza dve črni očesi . . . Toda, ali naj bi človek mislil, da je predmet vzdihovanja gospa Cecilije, ki je s tolikim okusom jedla piškote ter vdihavala fini vonj vanilske čokolade, ta suhi, bledi umetnik, ki ima nesigurno bodočnost in nima senatorske uniforme.

A še ena domneva bi bila mogoča. Pred omaro, (ki je bila vložena z zlatom iz 18. stoletja in katero je podredoval rajnki senator po svoji stari materi) je visela svetlikajoča se luč od stropa niz dol. Za to svetliko je videti sliko patronice

Stanje hranilničnega, pri raznih denarnih zavodih v tekočem računu naloženega denarja, katero je koncem leta 1911. iznašalo 492.700 K 06 h, znižalo se je tekom preteklega poslovnega leta za 233.302 K 82 h ter iznaša koncem istega 259.397 K 24 h, to je 5'02% hranilnih vlog.

Aktiva hranilničnega upravnega imetja iznašajo z dnem 31. decembra 1912. 5.205.298 K 14 h, pasiva 5.187.709 K 38 h, čisti dobiček pri upravnem imetju pa 17.588 K 76 h.

Ako se temu čistemu dobičku prišteje še čisti dobiček iz poslovanja splošnega rezervnega zaklada 12.745 K 10 h in čisti dobiček pokojninskega zaklada 157 K 04 h, tedaj znaša skupni čisti dobiček za leto 1912. 30.490 K 90 h.

Splošni rezervni zaklad iznašal je koncem 1. 1911. 5'71% hranilnih vlog, to je 295.405 K 82 h.

Pokojninskemu zakladu pa se je izročila svota 616 K 03 h, tako da ostane še 294.789 K 79 h.

Ako se k tej svoti prišteje še poslovni dobiček pri upravnem imetju za leto 1912. v znesku 17.588 K 76 h in njegov lastni čisti dobiček za leto 1912. v znesku 12.745 K 10 h, tedaj naraste splošni rezervni zaklad koncem leta 1912. na 325.123 K 65 h, to je 6'29% vseh hranilnih vlog.

Pokojninski zaklad pa iznaša koncem 1. 1912. svoto 4.484 K 40 h.

In tudi če se od splošne rezerve 325.123 K 65 h odšteje kurzni izgubi: a) pri vrednostnih papirjih upravnega imetja v ostalem znesku 30.007 K 30 h, b) pri vrednostnih papirjih splošnega rezervnega zaklada v znesku 11.524 K, skupaj 41.531 K 30 h, iznaša splošni rezervni zaklad še vedno 283.592 K 35 h, to je 5'48% vseh hranilnih vlog.

Posebni rezervni zaklad A (za kurzne razlike pri vrednostnih papirjih upravnega imetja) ne obstoji več, ker se je porabil v delno pokritje kurzne izgube pri efektih upravnega imetja.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 11. avgusta 1913			
Pšenica	100 kg	K	23—
Rž	"	"	21—
Ječmen	"	"	19—
Oves	"	"	20—
Koruza stara	"	"	20'50
Koruza nova	"	"	19'50
Ajda	"	"	24—
Proso	"	"	21—
Deteljno seme	"	"	—
Fižol ribničan	"	"	—
Fižol koks	"	"	—
Grah	"	"	—
Leča	"	"	—
Pšeno	"	"	30—
Ješprenj	"	"	28—
Krompir	"	"	—
Mleko 1 l	"	"	—20
Surovo maslo 1 kg	"	"	3'50
Maslo	1 "	"	3—
Govedina I.	1 "	"	1'80
Govedina II.	1 "	"	1'72
Teletna I.	1 "	"	2—
Teletna II.	1 "	"	1'80
Svinjina I.	1 "	"	2—
Svinjina II.	1 "	"	1'80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2'20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2—
Slanina I.	1 "	"	2—
Slanina II.	1 "	"	1'70
Jajca 7 kom.	"	"	—40

gospa Cecilije, ki s pobožnim in rajscomilim izrazom drži svoje roke na orgljah . . . Pogledi lepe vdove so obviseli na sliki svetnice; ali ne bi bila torej najpametnejša in najbolj sigurna hipoteza, domnevati, da je ona vzrok ginjenosti gospa senatorice? Kdor je šele pred komaj dvema letoma pokopal soprogata ter mu postavil krasni spomenik (sarkofag je prišel iz Italije in rajnki dostojanstvenik je vpustil v ta namen v testament precejšnjo svoto), ta najde v občevanju s svetnicami gotovo popolno zadoščenje . . . Zadnje kapljice aromatične pijače so ravno zdrknile iz škodelice preko rožnatih ustnic, ko pridrvi v sobo mlada, gibčna osebica. Ljubka stvarica nosi eleganten plašček, bogato okrašen klobuk . . . ter si pritska žepni robec na oči. Z zamolklim ihtenjem se vrže na polna prsa gospo Cecilije.

„Jenny! za božjo voljo, kaj ti je? — Ihtenje je postajalo glasnejše. —

„Qu'as-tu, ma mie? —

„J'ai que . . . j'ai que . . . j'ai . . ."

In govoriti ne more. Vdova ji poljubi sočuvstvoč čelo, jo imenuje parkrat „mon enfant“ ter prične s svojimi rožnatimi, mehkimi prstki odprejeti plašč, ter se truditi okoli nje, kakor da bi bila resnično bolna. Komaj pa odloži Jenny cestno toaletno, skoči kakor neverica k sliki svete Cecilije, se postavi na prste ter zakrije sliko s svojim batistnim robcem.

„Moj bog, kaj naj to vse pomeni?“ zakliče

Na tedenski semenj v Kranju, dne 11. avgusta 1913 se je prignalo: 145 glav domače govedi, 0 glav bosanske govedi, 0 glav hrvaške govedi, 11 telet, 202 prešičev, 22 ovca. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 110 glav domače govedi, 0 glave bosanske govedi, 4 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 92 v za pitane vole, 82—86 v za srednje pitane vole, 78—80 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K 1— za teleta, K 1'20 za prešiče pitane, K 1'60 za prešiče za rejo.

DOPISI.

Jeseniske novice.

Klerikalna usmiljenost. Kdo bi si mislil! Ob času volitev imajo klerikalci toliko usmiljenja do revežev, da se kar cedijo same ljubezni, ko pa imajo enkrat mandate, so pa slabši kot poljski judje. Zato sam en dokaz. Pri občinski seji je bil nedavno sprejet predlog, da se neki nemti in slaboumni siroti zviša podpora. Čez nekaj časa je občinski svetnik P. vprašal, zakaj se dotični ne plačuje dovoljena zvišana podpora. Na veliko začudenje pa je izvedel, da se dotični sklep ne nahaja v nobenem zapisniku. Tako je torej pri nas. Kar se sklene pri sejah, je brez pomena, samo fajmoštrove in Čebuljeve muhe so merodajne. Občinski odbor je tudi sklenil, da se nepotrebni pisalni stroj naroči šele pozneje. A fajmošter in komp. so ga hoteli imeti, pa mirna Bosna. Za nepotrebne igrače so na razpolago tisočaki, za občinske reveže pa ni tistih beraških vinarjev. Res nadvse čudno je, čemu imamo občinski odbor, če vlada le fajmoštrov absolutizem.

Ples pod „kovtrom“. Čudna moda, kaj ne! Ampak resnična. Saj veste, da so naši občinski kimavci, ki niti spati ne morejo od prevelikih skrbi in ljubezni do obrtnikov sklenili, da se ne dovoli na Jesenicah nobenega plesa več. Zelo imenitno in v prav kratkih besedah — ravnajoč se po spartanskem nauku, da se z malo besedi mnogo pove — je utemeljeval predlog oče Š. sledi: „En liter vina spi in eno klobaso pojej, potem pa pod „kovter“ in tam bo najlepši ples.“ Pa naj še reče kdo, da klerikalci niso govorniki. No, Ljubljana nas pač lahko zavida za naše modrijane, ki poznajo ples samo pod „kovtrom.“ Kar pod „kovter“ jih vedno vleče. Ej, saj se poznamo!

Zabe so se oglašile, kje pa? V tisti cunji, ki se imenuje „Naša Moč“. Strašno javkanje in stokanje in vse to samo zato, ker manjka denarja. Jeseniški obrtniki, ki so obdavčeni čez glavo, nimajo denarja za razne klerikalne traparje in otročarie. Ko je klerikalni generalni štab v družbi Nemcov blagoslavil temeljni kamen pri novi slovenski šoli, so se hoteli možje postaviti, pa so si naročili streljanje, najbrž zato, da bi se nekoliko zadušile fajmoštrose nemške govorce. Ampak je že smola. Za streljanje je treba smodnika, smodnik pa stane denar. A klerikalci imajo povsod samo grablje vile. Torej ni kazalo drugega, kot iti z klobukom od hiše do hiše. Ker pa končno na Jesenicah tudi niso same marionete, so dobili ti nepotrebni berači marsikakšno pikro pod nos. Sedaj pa vpijejo, da se mora dotične obrtnike, ker nimajo veselja denar razispavati, kar pobesiti, morda celo nad kakšno mravljišče z glavo navzdol. Z velikansko bahavostjo oponašajo tiste groše, ki jih morda dajo zasluzit tupatam. Pa tudi tega ni dosti, ker imajo itak konzum, ki je ustanovljen y

zāčudena in že nekoliko vznemirjena vdova. —

„To naj pomeni,“ odvrne Jenny ne da bi se obrnila, „da bi danes ne prenesla pogled teh čistih svetih oči, pred katerimi bi morala moje zapreti . . .“ Obraz gospa Cecilije je postal jako resen. Nastal je kratek molk. Jenny stoji še vedno ob omari in hišna gospa je premotila ta slabotni, skoraj še otročji životek, gledala je male kodrčke, ki so tako ljubko mejili bel tilnik in gledala je nežne nožice v belih čeveljčkih. Počasi se je dvignila ter stopila k stoeči deklici. Ljubko jo objame ter ji šepataje poljubi uho: „Grešila si? . . .“ In mala je ihtela: „Slaba sem . . . ničvredna . . . misérable . . .“ Odsev notranjega zadovoljstva je preletel Cecilijin obraz. A hitro je ta postal zopet strog. Molče je šla parkrat semintja. Kakor pod vplivom vedno večje razburjenosti je postal njen korak hitrejši — rdečica jo oblije. Naposled stopi živahno k Jenny ter jo obrne s hitrim obratom proti sebi. Globoko in vprašajoč ji pogleda v pomicajujoče zlatorjave oči.

„S kom?“ vpraša skoro ukazajoč.

„Z Valtrom,“ odgovori Jenny, ne da bi dolgo premisljevala ali prišla v zadrgo. — „S tem lahkomiselnim bratcem?“ — „Da . . .“ — „S tem vternjakom?“ — „Da, žalibog!“ — In Karl? — „Moj mož je že teden dni na deželi.“ Vdova prične štetni nekaj na prstih, potem reče polglasno in svečano: „C'est grave . . .“ — Kaj si štela, Cecilija?“ vpraša Jenny.</

prvi vrsti zato, da se uničijo gostilničarji in trgovci. Naj si vendar enkrat ogledajo še tiste desetake, ki so zapisani v dolžnih knjigah raznih trgovcev. Prepričali se bodo, da imajo jeseniški trgovci največ klerikalnih pufarjev.

Iz Naklega. Predzadnji "Gorenjec" ima pod naslovom „Nesramnost liberalcev“ skrupcalo, v katerem se Reškov oče perejo radi njih surovega nastopa na novi maši svojega Janeza. Da pokažemo našim čitateljem, kje je „satansko zlobna zavist“, priobčujemo popis te slavnostne kravno Užegnanre nove maše iz prvega vira. Gosp. Miha Poličar se je namreč sam oglasil v našem uredništvu ter nam pojasnil celo zadevo. Naj ima torej on besedo: „Dne 20. julija na večer sem prišel v družbo, naprošen od ranjkega Antona Šinka in Franca Praprotnika, oba iz Naklega, da naj izkažem gostoljubnost in naj pridem se jaz malo pogledat slavnostni obed nove maše. Moja žena in hčerka sta bili že navzoči. Res sem šel tja in smo pili par kozarcev vina ter se medsebojno pozabavali. V tem hipu me je žena kovača Gabriča surovo napadla, češ, da naj bom tiho. Jaz sem pa rahlo zamahnil z roko, brez da bi se je dotaknil ali da bi bila tekla kri. Temu so priče vsi navzoči. V tistem pa me je udaril kovač Gabrič dvakrat po glavi. Na mojo prošnjo, naj me pusti na miru, je pristopil novomašnikov oče ter me potegnil čez tri stole. Pa ne zadosti s tem, so me vlekli na prosti proti mojem domu kakih 200—300 metrov po vsem blatu. Klobuk je odletel. Kaj so z menoj počeli, ko sem ležal v blatu, se ne vem več spominjati, ker sem bil res omamljen. Zadobil sem rano na glavi, od katerega, se pa ne spominjam iz zgoraj navedenega vzroka. Reškova hči Mička je pa hodila 3 dni prosjačit k meni, da sem ji dal 50 kron, ker mi je rekla, da ji je dolžna ta denar Marija Veithauser iz Preske, kateri sem jaz varuh, češ, da rabi to svoto za novo mašo. Obenem je pa ta krščanska devica v zahvalo za dobroto upila name, ko so me vlekli vsega krvavega ven: „Ven ž njim“. Kdor bo pa še nadalje govoril, da sem se sam udaril, ali da me je udarila žena ali hčer, bom nastopil sodnijsko pot, da tamkaj dokažem resničnost svojih besedi. „Gorenjec“ pa naj nikar ne pere Reškovega očeta, kajti „Sava“ je prav imela, ko je pisala, da me je Reškov oče potegnil čez tri stole in do hiše in še potem bi me bili radi tepli, ako bi ne bila moja žena vrat zaprla. — V Kranju, v uredništvu „Save“, dne 10. avgusta t. l., 3 tedne po krvavi novi maši v Naklem.

Miha Poličar.

Bolgarska grozodejstva.

Najnovejši avstrijski ljubljenci so Bulgari. Večno in dobro srce imamo in zatorej ne moremo trpeti, da bi se komu godila krivica. Kakor smo svoje čase kopje vihteli radi patra Paliča ter prisili Črnogorce, da so mu postavili kamenit križ, ravnotako naše dobro srce ne prenese tega, da bi se Bolgariji, naši intimni prijateljici, vračalo to, kar je sama mislila storiti. V malo ilustracijo, kaki so ti najnovejši naši ljubljenci, podajamo v sledenem poročilo, ki ga ima „Frankfurter Zeitung“ o bolgarskih grozodestvih v Tracijsi:

Med Čataldžo in Odrinom do stare bolgarske meje ni več mohamedanske vasi. Vse so se ali požgale ali razdrle s krampom. V vaseh in mestih, kjer je bilo mešano prebivalstvo, se je požgalo turške dele, kristijanski pa so ostali nedotaknjeni. Vse bolgarske vasi so docela nepoškodovane. Vsi minareti do Odrina so ali požgani ali razdejani. Večinoma se jih je uporabljalo za hleve. Skoro vsa pokopališča so onečaščena in nagrobni spomeniki so razbiti. Bulgari so Turkom ropali, kolikor je le bilo mogoče. Tako se je našlo v nekem, Bolgarom zopet odvzetem vlaku, do sedem vagonov turškega pohištva, ki je bilo namenjeno v Sofijo. Najboljši primer za stanje tracijskih vasi, sta vasi Havasa in Jenidže. Havasa je napol turška, napol grška. Medtem ko so grške hiše docela nepoškodovane, se vidi od turških jedva še porušeno zidovje. Jenidže pa, ki je bolgarska vas, je popolnoma nepoškodovana. Niti sadja na drevju ne manjka. Jenidže je domovina bolgarskih komitašev. Nje prebivalci so lansko leto, ko so Turki bežali, večji del ranjenih vojakov pomorili, ujetnike pa žive pokopali. Slučaj je hotel, da so sedaj turški vojaki istega polka zasedli vas. A vzlic temu, da so ti vojaki vedeli o teh grozodejstvih in vzlic temu, da se je našlo skrito orožje in mumcija, se ni nobenemu bolgarskemu kmetu skrivil le las in mi se porušila niti ena hiša. Le one kmete, ki so bili udeleženi na umoru, se je ujelo in se jih bo vojaško sodilo. Na polju in po ulicah pa hodijo žene brezskrbno po svojem delu.

Kako sistematično se je uničevalo vse kar je bilo turškega, se razvidi iz tega, da so Bulgari imeli nebroj skladisč za vse one predmete, ki so se ropale Turkom. Tako so bile v neki šolski sobi nakopičene razne turške obleke, v drugi sobi zopet kuhijsko orodje, knjige, šivalni stroji, preproge in gardine. To vse je bilo pripravljeno za transport v Bolgarijo. Ako ne bi bili zopet zavzeli Turki pravočasno tega kraja, bi bili Bulgari vse to za-

žgali. V Kirkilisah so razdejane vse turške hiše. One, ki so se nahajale med grškimi, so s krampom podrli. Vse možejo so pogorele in razvaline so porabili za hleve. Vsi vodometi, ki so služili Turkom za njih religiozno umivanje, so se pretvorili v strniča za vojake. Tudi v Kirkilisah so razbiti vsi nagrobeni spomeniki. V Čorlu se je taisto zgodilo, a povrhu so se grobovi preiskali tudi po dragocenostih.

Maksimilian Harden pa piše v grozodejstvih bolgarske soldateske: Ublaževanje tu ni na mestu. Bolgarski vojaki so se obnašali kakor Hunci, kakor tartarske in mongolske čete pod Džingiskanom. A te grozovitosti niso bile naperjene samo zoper Turke, ne, tudi proti kristjanom, proti Srbom in Grkom. To potrjuje predvsem zdravniška komisija, ki je bila v Paračinu, Zaječaru, Kragujevacu, Njegatinu in Radujevcu. Ta komisija je preiskavala prebivalstvo. In povsod je bilo dognati. Odrezana ušesa, nosovi, spolovila, mučenje ranjencev, vtopljenje vkljenih, oslepjenje nevojakov itd. V malih vasi Zaječar se je preiskalo devetintrideset žen in deklet, katere so bolgarski vojaki posili. Med temi so deklice, stare enajst let in žene devetdesetih let. 70 letno vdovo, kajti je umrlo nje pet otrok, so posili štirje bolgarski vojaki. Mladó ženo z dojenčkom v roki so posili. Po dvanaest do dvajset živinskih vojakov je onečastilo večkrat eno in isto ženo. Kjer je ta podivljana soldateska le videla žensko krilo, jo je takoj onečastila. Po vsem, kar je ta zdravniška komisija videla, se mora reči, da so bolgarske čete izvajale onečaščenje žen sistematično. V Radujevcu se žene in dekleta niso puštala preiskati, ker jih je bilo sram.

Tako nekako se glase vsa poročila. A vse to naše oficijozone mameluke prav nič ne ženira. Vpili so svoj čas sicer kakor obsedeni radi dozdevnih srbskih grozovitosti, a bolgarska menda celo odobravajo. Pa naj bi se človek ne smejal takim — recimo — hinavcem.

DNEVNE VESTI.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je z ozirom na predstoječi katoliški shod v Ljubljani izdal naslednjo izjavo: I. „Katoliški shod“, ki se ima vršiti v Ljubljani dne 23. in 24. avgusta, je smatrati za izključno strankarsko-politično in bojno prireditev pod vodstvom dr. Ivana Šusteršiča stoječe S. L. S., ki je s svojim nečuvenim terorizmom, zanikujočim najprimitivnejše pojmove politične, socijalne in družabne morale zastrupila vse javno življenje in one-mogočila vsako sporazumno, ali tudi le vsporedno delovanje celo v povsem nestrankarskih, strogo narodnih in kulturnih zadevah. II. Ta označba „Katoliškega shoda“ velja tudi za vsako posamezno, na videz še tako nedolžno in simpatično prireditev v okviru shoda. III. Slovanski udeležniki tega shoda, ki zatajuje celo ime svojih slovenskih prednikov, to je prejšnjih slovenskih katoliških shodov v Ljubljani, bodo torej zgolj gostje imenovane politične stranke. IV. Glede na vse to priporočamo somišljennikom, da imenovani shod enostavno prezirajo.

Osebna vest. Dr. Karel Šavnik, sedanji ministerialni tajnik v finančnem ministrstvu je postal višji finančni svetnik. Čestitamo!

Poročil se je gosp. Josip Meden z gospodino Albino Paplerjevo iz Kranja. Obilo sreče!

Kranjski klerikalni moniter iz farovškega dvorišča pod uredništvom znanega duševnega velikana, se kaj rad zaganja v kranjsko meščanstvo. Osobito se rad suče okoli kavarne v „Zvezdi“. In čudno, res, da se v tistem kotu tam zgoraj zgode semterja stvari, ki je bolje, da se jih zamolči. Tako bomo v našem uredništvu moral kmalu otvoriti poseben predel za vse pritožbe, ki prihajajo od raznih strani o podjetju, ki se nahaja le par korakov od kavarne. Torej, gospodje, najbolje, da opustite vedno zbadanje in namigavanje, kajti drugače utegnemo odpreti svoje predale in preverjeni bodite, da bo smrdelo, a ne — po čokoladi.

Vojške vesti. Polkovnik Fran Drennig, pehotnega polka št. 99 je bil upokojen ter obenem imenovan za poveljnika vojaškega invalidnega zavoda v Neulerchenfeldu. Stotnik Martin Colarič je imenovan za poveljnika sanitetnega oddelka št. 8.

Urednik „Gorenjca“ pred poroto. Ljubljansko deželno kot porotno sodišče je na tiskovno tožbo g. Kamile Theimer proti odgovornemu uredniku „Gorenjca“ g. Jankotu Florjančiču, grobokopu in čevljarju v Kranju, razpisalo že porotno razpravo na dan 28. avgusta 1913 na pol 10. dopoldne.

Dež. šolski svet v Ljubljani je v seji dne 5. avgusta t. l. imenoval definitivno: za Primskovo Marijo Frandovo; za Rateče Josipino Sterlekarjevo; za Žiri Lepolda Hladnika; za Cerkle pri Kranju Marijo Višnikarjevo. Učni mesti v Kranju (deška šola) in na Savi se še enkrat razpišejo. — Začasno se vpokoji Marija Boletova v Št. Vidu. — Sistemizira se novo učno mesto na ljudski šoli v Šmartnem v Tuhinjski dolini in poseben oddelek za oddaljene kraje šolskega okoliša iste šole. Pravi učitelj na državni gimnaziji v Kranju, Vincenc Marniko, se definitivno namesti in dobi naslov profesorja. Stalno se vpokoje: Štipko Jelenec, nadučitelj

na Dvoru, Leonora Devova v Naklem in Ida Mallyjeva v Kranju, začasno pa Marta Andoljškova, učiteljica v Škici, in Franc Grajland, učitelj v Konstanjevici. Na ljudskih in Meščanskih šolah v krajih, kjer so srednje šole, se odslej šolsko leto zaključi istodobno.

Neka zadeva, ki se je baje pripetila v tukajšnji kavarni g. Krajnca, prav po nepotrebni razburja izvestno časopisje. Kakor smo se informirali, se s stvarjo bavi sodišče in je najumestnejše počakati, kaj bo preiskava spravila na dan, ne pa po nepotrebni udarjati po neprizadetih osebah.

Za zadružnega instrukturja na Kranjskem je imenovan okrajni komisar Henrik Steska z uradnim sedežem v Ljubljani.

Godba prostovoljne požarne brambe v Kranju priredi ob priliki rostnega dne Njega veličanstva cesarja jutri zvečer ob 8. uri bakljado, ki sledi v pondeljek ob 5. uri zjutraj budnica. Ob 9. uri dopoldne je maša v stolni cerkvi.

Pretep. V torek, dne 12. t. m. je nastal okoli 6. ure zvečer prepir med čevljjarjem Ivanom Puceljem, kleparjem Štefanom Dominesom in Fr. Vertovškom. Pucelj, vroče krv, je zadal Štefanu Dominesu z nožem dve težki poškodbi in sicer na levi strani glave in na levi roki. Domines pa je sunil Vertovška v nožem v trebuh ter ga tudi težko poškodoval. Pravijo, da je vsemu temu kriva ljubosumnost.

Nesreča. Dne 13. t. m. se je peljal hlapec stavbinskega mojstra Josipa Fuso, Leopold Žankar s parom konj po gramoz na desni breg Save. Ker sta bila konja še mlada, sta se bržas ustrašila ravno na tem kraju zelo deroče Save, tu jela skakati in riniti po produ. Pri tem je voz zdričnil v Savo ter potegnil obo konja seboj. Vzlic vsem poskusom hlapca, se mu ni posrečilo konje rešiti, ki sta izginila v deročih valovih. Šele drugi dan dopoldne so našli truplo enega konja kakih 200 koralov nižje, medtem ko so truplo drugega konja in voz našli šele 14. t. m. popoldne. Hlapec se je tako ustrašil, da leži doma bolan.

Tukajšnja godba koncertuje v nedeljo popoldne na vrtu gospe M. Jezeršek. Začetek ob 5. uri. Vstopnina 30 vinarjev.

Tiskarski škrat zverižil nam je nekoliko poročilo o IV. zletu G. S. Z. Pri poročilu o tekmi je popraviti, da sta dosegla b. Hrovat Ludovik in Olip Boštjan (Radovljica) 81 in Volčič Fran (Kranj) 78 točk.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda bude letos v Domžalah v nedeljo, dne 7. septembra. Na predvečer bo zborovanje zaupnikov po § 2. v Ljubljani v „Narodnem domu“. Podružnice naj naznajo družbini pisarni pray kmalu imena delegatov.

Trata nad Škofjo Loko. Našo in nekaj vasi sosednje osliške občine je 10. t. m. zadela težka nesreča. Proti večeru pričeli so se nad nami zbirati težki sivi oblaki, ki niso obetali nič dobrega. In res čez nekaj časa se je vsula takoj gosta toča, da je tekom kakih 10 minut popolnoma pokrila zemljo, da je bila videti kakor po zimi. Zrne je bilo debelo kakor lešniki in se ga je nabralo skoro dva prsta na debelo. Vsi pridelki, kar jih je bilo še zunaj, so popolnoma uničeni. Posebno hudo so prizadeti posestniki v hribih, ker ti so imeli še vse pridelke zunaj, ker radi ostrejšega podnebja vsaka stvar veliko pozneje dozori. Vsled vedenega deževja se je bilo že itak batiti, da bode občutno primanjkovali krme za živino, ki je v hribih glavni vir dohodka, sedaj pa se je žalibog ta bojazen vresničila. Škoda je ogromna in se danes ne da še določiti, gotovo pa je, da znaša več kakor 40.000 kron.

Pasjo zaprtijo za občino Št. Vid je odredilo ljubljansko okrajno glavarstvo, ker je poginil pes posestnika Frana Matjana v Št. Vidu na sumljivih znakih stekline. Psi morajo biti ali zanesljivo priklenjeni ali pa nosti zanesljiv, proti popadanju varjen nagobčnik. Izvzeti so le lovski psi, toda le ob času rabe za lov. V lovišču in iz lovišča pa se morajo peljati tudi lovski psi zavarovani z nagobčniki.

Zivinski potni listi. Ker se v zadnjem času množe ovadbe, da priganjajo ljudje na sejme živino s pomanjkljivo izpolnjenimi živinskimi potnimi listi, je kranjsko okrajno glavarstvo izdalо vsem izdajateljem takih listov ukaz, da morajo pri izgotavljanju potnih listov zelo natančno in vestno postopati, da se morajo za sejme določene živali tudi glede barve in rogov natančno popisati in da se mora vsaka žival, predno se izgotovi zanjo potni list, glede zdravja strogo preiskati.

Ustanova za invalide. Izpraznilo se je ustanovno mesto invalidne ustanove društva ljubljanskih gospa v letnem znesku 67 K 20 v. Pravico do te uslajove, katera se uživa dosmrtno, imajo taki na Kranjskem rojeni invalidje, ki so služili pri pehotnem polku št. 17 (sedaj pl. Milde) in ki niso oskrbovani v kaki invalidnici. Od teh pa imajo predvsem prednost invalidje iz vojske 1859. leta. V slučaju pomanjkanja takih prisilcev imajo pravico do ustanovnega zneska 67 K 20 v tudi oni na Kranjskem rojeni invalidje, ki so služili pri drugih polkih. Nekolkovane v tem smislu opremljene prošnje je vložiti potom županstva napozneje do 5. septembra t. l. na c. kr. okrajinem glavarstvu.

O sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. V prvi polovici meseca oktobra se otvorji petnajsti tečaj gospodinjske šole. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopu poleg Marijanšča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. — Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnana z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnjanju z bolniki in z bolno živino. Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti pravijo nemškemu jeziku. Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo t. j. sploh za vse 35 K ali za ves tečaj 385 K. — Vsaka gojenka mora prnesti po možnosti naslednjo obliko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi preskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima katera več obleke, jo sme prnesti s seboj. — Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo: 1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 2. znati čitati, pisati in računati; 3. predložiti zdravniško izpričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože ter da se bodo strogemu ravnote po hišnem redu. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško izpričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo do 10. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmet. družbe kranjske v Ljubljani. — V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel. — Prošnje za sprejem bodo rešene med 20. in 25. septembrom.

Plačilni nalog na dopisnicah. S 1. julijem t. l. se smejo zapadle terjatve do vstevši zneska 10 K s poštnonaložilnimi dopisnicami pobirati. V to svrhu se smejo porabiti le od poštne uprave izdani, v rdečem tisku na sivem papirju izdelani obrazci, ki stanejo 10 h. Ti vzorci obstoje iz dveh delov, iz prave poštnonaložilne dopisnice in naložilne poštne nakaznica. Oba dela mora odpošiljatelj primerno izpolniti po predtisku. Na zadnji strani odrezka so dovoljena le obvestila, ki se tičejo pobranega zneska. Nakaznica se lahko naslovi tudi na poštno hranilico v dobropis na konto naročitelja ali na kak drugi javni kreditni zavod. Te dopisnice se lahko oddajo kakor navadna pisma, vendar se priporoča oddati te dopisnice pri poštnem oknu; rekomanadirati se pa dopisnic ne sme. Nedopustno je tudi zahtevanje, da se mora oddajatelj posebej obvestiti, ako se adresat brani plačati naloženo vsoto,

ali odredba, naj se dopisnica v slučaju neplačila takoj nazaj pošlje ali kaki drugi z imenom navedeni osebi v plačilo predloži. Pri namembnem poštnem uradu se poštnonaložilna dopisnica dostavi onemu, ki mora plačati. Ako se ga ne dobi ali če se plačilo zneska takoj ne izvrši, se adresata obvesti, da je zanj dospela poštnonaložilna karta in da bo še sedem dni pri pošti čakala na plačilo, oziroma, da se jo s plačilom reši. Nanovo se karta nič več ne dostavi. Pošiljanje za kom, (če ga ni več v dotednem kraju) se vrši le v tuzemstvu. Kadar adresat plača naloženi znesek, se mu kot pobotnica izroči odrezek karte. Vplačani znesek se po odbitku normalnih poštnih pristojbin za pobiranje in nakazanje pošlje z drugim delom, dopisnice, ki služi kot nakaznica, naročniku. Neplačane dopisnice se vrnejo odpošiljatelju z oznamenilom vzroka, zakaj se ni plačalo. Za poštnonaložilne dopisnice ne sprejema poštna uprava nobenega jamstva. Za vplačani znesek pa jamči pošta tako kar za po poštih nakaznicah vplačane zneske.

Razno.

Vas, ki je od lakote poginila. Nek trgovec z ribami je naselil leta 1909 ribiče in njih rodbine v malem zalivu otoka Novaja zemlja, da poveča na ta način svojo trgovino. A trgovec, ki je skrbel le za svoj dobitek, je pozabil ribiče preskrbovali z živežem in tako so pomrli vsi lakote, ker deset mesecev niso bili v nikaki zvezi z ostalim svetom. Po dnevniku, ki se je kasneje našel v kočah, se dobi šele jasno sliko o žaloigri, ki se je doigrala gori v Severnem lednem morju. Najprej so se radi pomanjkanla hrane pojavile bolezni med ribiči. Ostali so vsi poginili gladu. „Nikakih zalog nimamo, nič ne vjamejo ali le majhne rilbice . . . ladija se približuje . . . a, zmotili smo se . . . Strašno je gledati, kako umirajo naši otroci. Vedno glasneje prosijo, da naj jim pomagamo, ali kako? . . . Jemo volno svojih oblek in upamo v kmalo rešitev . . . Otroci so vsi mrtvi. Žive le še širje ribiči in dve žene . . . Strašne muke trpimo . . . Dva ribiča sta umrla, ker sta jedla meso mrljev . . . Jaz, Genov, sem še edini na življenu, a tudi jaz sem že ves slaboten, oči mi migljajo, roke se mi tresejo. — Tu končajo zapiski. Pogled na vas je bil strašen. Koče so bile prazne in razdrte. V njih in okrog njih so ležali okostnjaki umrlih. Nekateri so imeli celo še otroke v naročju.

Castnik pobegnil. V Jaroslavi na Gališkem je pobegnil provijantni častnik Marcinkovski. Revizija je dognala, da manjka le par sto kron. Zato se sumi, da je bil Marcinkovski ogleduh in da se je bal, da so mu na sledu.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarovno nalaganje. — Ranžiranje insolventov. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercijalne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 120 52-1

Zahvala.

Povodom prebridke izgube, mojega umrlega soproga, oziroma očeta, brata in strica, gospoda

Franca Šumi

posestnika in mesarja

izrekamo za vse dokaze srčnega sošožalja, kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pri spremstvu pokojnika k večnemu počitku, vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in darovalcem krasnih vencev najiskrenejšo zahvalo.

Kranj 12. avgusta 1913.

Alojzija Šumi in rodbina.

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-33

MILO z znamko **Solnce.**
najizborneje in današnjim cenam primerno
zato najbolji nadomestek vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Tovarna: Ig. Fock, Kranj

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črnomarmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila.

Stearinske sveče. Kolomaz.

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 3.

12-6

Vloge očrestuje po

4¹/₂ %

Denarnega prometa do konca leta 1912

vlog

rezervnega zaklada

660 milijonov kron,

42 milijonov kron,

1 mil. 330 tisoč K.

Vloge obrestuje po

4¹/₂ %

Hranilnica je pupilarovno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Pohotnost. Pri Neudorfu v okrožju Gleiwitz na Nemškem je 40letni rudar posilil 14letno deklico ter jo potem toliko časa obdelaval z nožem, da je bila mrtva. Pohotnega morilca so zaprli.

Jezero izginilo. Jezero Cantero pri Fumoni se je tudi hipno posušilo na ta način, da je voda izginila v neko odprtino sredi jezera. To se je baje že večkrat zgodilo. Hipno zopet nastopi voda, ki je bogata na ribah. Zadnjikrat se je to zgodilo pred dvaindvajsetimi leti in je ta suša trajala pet mesecev. Kmetje so si priredili med tem že polja, ko je voda zopet pridrla in vse poplavila. Ljudstvo misli, da nastopi ta prikazen tedaj, kadar so v okolici misijonarji ali kadar v jezeru kdo utone. Oboje se je pripetilo tudi sedaj. V sedanji vasi so bili misijonarji in v jezeru sta utenila dva mladenci. Že pri prejšnjih sušah se je poizkušalo dognati, ali je voda, ki zopet pridere, ista kakor prej. Vrgli so zamaške v vodo, a ko se je voda zopet prikazala, jih ni bilo več. Tudi pobarvali so že vodo, a zopet je bila voda pri nastopu popolnoma brezbarvana. V kotlini, ki se je odprla na dnu jezera, se sliši močno bobnenje in oster veter.

Zahvala.

Podpisano gasilno društvo se najiskreneje zahvaljuje vsem, ki so s tako obilnim obiskom pripomogli, da se je njega veselica, kljub neugodnemu vremenu tako sijajno izvrnila.

Posebno pa se še zahvaljuje vsem cenjenim darovalcem dobitkov, godbenemu klubu iz Tržiča in gasilnim društvoma iz Kranja in Tržiča.

Na pomoč!

122

Prostovoljno gasilno društvo v Dupljah.

Prevozno podjetje za Kranj in okolico

je v Kranju, Kokriško predmestje pri „Zvezdi“.

106

Tam se prejemajo vsa tozadevna naročila.

FRANC KURALT.

Ideal gospodinje

je

Singer Šivalni stroj

Dobivajo se v vseh prodajalnah, ki imajo poleg stojec S-izvesek ali po naših potnikih.

Singer Co. deln. družba šivalnih strojev

Kranj, Glavni trg št. 119.

Trgovske zavitke!

Prisporoča

Tiskarna „Sava“ v Kranju.

Pozor, kupovalci!

Nova trgovina v Kranju s špecerijskim blagom, oljnatimi in suhimi barvami, deželnimi pridelki, moko, otrobi, žganjem, steklom, kuhinjsko in emajlirano posodo.

Kdor hoče kupiti dobro in sveže blago, naj se potрудi v trgovino

Osvald Dobeic, Kranj

93 29-10

Glavni trg (pri Krisperju.)

kjer se prepriča vsak, da je tamkaj res dobro in točno postrežen. — Posebno se pripočam gostilničarjem in nevestam, da si predno kupijo svoje potrebščine, ogledajo mojo bogato zalogo raznoterega porcelana, križev brez in s pokrivalom, stekla in kuhinske posode po najnižjih cenah!

36 26-12

Najbolj varno naložen denar v celiem političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne volge po

4¹/₂ 0⁰

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkven denar.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad 325.000 kron.

Hranilnica posaja na zemljišča po 5¹/₂% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posjilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam : nad 4 milijone kron. :

Tiskarna „SAVA“ v Kranju

se priporoča v izdelavo
vseh tiskarskih del.

KOLESARJI, zahtevajte

v lastnem interesu nemudoma **brezplačno in poštnine**
prosto prvi slovenski pravkar izšli

bogato ilustrovani cenik 1913 za kolesa in posamezne dele.

Poglejte pa pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno** blago po **najnižjih,**
brezkonkurenčnih cenah. 108 10-7

Karel Čamernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12, špecialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.

Spominjajte se **Ciril-Metodove družbe!**

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhacker

konec. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža,
je slavnemu občinstvu vsak delavni
dan od 8. ure zjutraj do 5. ure po-
poldne in ob nedeljah od pol 8. ure
zjutraj do 11. ure dopoldne, izven ve-
likih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina Rudolf Kokalj, Kranj

Priporočam svoja
izvrstna, zajamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijanska
vina
v sodih in steklenicah

Zaloga najfinjejših tu- in inozemskih šampanjev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

17-33

Veletrgovina
A. Adamič
v Kranju
priporoča
galanterijsko,
norimberško in
modno blago,
perilo in plete-
nine, klobuke,
čepice.

Damske pasove.
Velika
zaloga
otročjih vozičkov
in potovalnih kovčkov
po tovarniški ceni.
Lastna vrvarna v Ljubljani.

15-33

M. Rant - Kranj
trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom
Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**
Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.

Kolodvorska restavracija
priporoča
vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo
Krasen senčnat vrt

452-33

Eternit

najboljše strešno kritje
prodaja najceneje tvrdka
Merkur, Peter Majdič, Kranj

18-33

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranične vlage od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

brez odbitka rentnega
davka.

4 3 | 0 | 0
4 | 0 | 0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

7-33

KONCERT

Paganini-orkestrion
vsaki večer

106 3

KAVARNA

Zdravko Krajnc, Kranj-Zvezda.

14-26

Rudolf Rus
urar v Kranju poleg lekarne
Največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine
Priporoča se sl. občinstvu v nakup
gramofonov
in optičnega blaga.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastonj in poštnine prosti.

Tiskarna 'Sava' v Kranju

Vizitke, poročna naznanila, pisma, zavitke, račune, bolete, cirkularji, letake, vabila, le-pake, posmrtnice, karsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah izvršuje v najlegantnejši obliki, hitro in najcenejše.

Nakup suhih jedilnih gob po najvišji dnevni ceni.

Veletrgovina J. & A. Majdič Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.
Priznano najboljši dalma-tinski portland cement „Salona“ za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

12-33

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

10-33

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovjega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

poletno sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-33

obrestuje hranirne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4 3 | 0 /
| 4 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.-12. dopoldne.